

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИРИГУВАННЯ

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність 014 Середня освіта
(за предметними спеціалізаціями)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Диригування
Викладачі	Бардашевська Я. М., Ярошенко І.В., Маскович Т.М., Казимирів Х.Т.
Контактні телефони викладачів	0666069982, 0977109086, 0976435364
Е-mail викладачів	tanysysja1980@gmail.com yaroslava.bardashevska@gmail.com ,
Формат дисципліни	Очна форма/заочна форма
Обсяг дисципліни	27 кредитів - 810 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	

2. Анотація до курсу

На сучасному етапі особливої гостроти та актуальності набуває теоретичне і практичне вивчення та осмислення диригентського виконавства як результату творчої взаємодії диригента й хорового колективу.

Навчальна дисципліна «Диригування» призначена для вивчення студентами-бакалаврами денної та заочної форм навчання Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та є необхідним компонентом загальнотеоретичної та професійної підготовки музикантів, педагогів, виконавців-диригентів. Предметом вивчення навчальної дисципліни є здобуття бакалаврами умінь та навиків техніки хорового диригування в об'ємі, необхідному для подальшої професійної музично-педагогічної та виконавської хорової діяльності. Вивчення дисципліни забезпечує удосконалення теоретичних знань та формування виконавських умінь і навичок, сприяє розвитку музичного кругозору та художнього смаку.

Зміст навчальної дисципліни полягає у забезпеченні практичної спрямованості навчального процесу бакалаврів; у сприянні формування професійного мислення, умінь і навичок диригентсько-виконавської майстерності, що відбувається в процесі нагромадження та вдосконалення педагогічного та виконавського досвіду.

Повноцінне оволодіння професією неможливе без засвоєння комплексу спеціальних знань, вмінь та навичок, необхідних у практичній музично-педагогічній та виконавській діяльності.

Вузівський курс диригування передбачає підготовку висококваліфікованого диригента, що володіє комплексом знань, необхідних для організації та успішного керівництва хоровими колективами різної кваліфікації. Вузівська підготовка фахівця такого профілю, що моделює його багатоаспектну музичну діяльність, передбачає формування відповідних професійних якостей у навчальному процесі.

Метою викладання навчальної дисципліни «Диригування» є засвоєння комплексу теоретичних та практичних знань, необхідних для майбутньої фахової діяльності, оволодіння технікою диригування та формування професійних диригентських вмінь та навичок. Під час вивчення даної дисципліни необхідно виявити характерні риси хорового мистецтва та його особливості, щоб забезпечити вирішення творчих завдань, що зумовлюють професійні властивості, без яких не може відбутися справжній диригент.

Завдання навчальної дисципліни «Диригування»:

- оволодіння диригентсько-хоровою технікою та виконавською майстерністю;
- розширення музично-естетичного світогляду диригента шляхом засвоєння знань у галузі історії української і світової музичної культури, естетики, хорової справи (на прикладах конкретних хорових творів) тощо;

- формування навичок самостійної роботи з хоровою партитурою;
- подолання технічних труднощів у тісному взаємозв'язку з вирішенням художньо-виконавських завдань;
- розвиток аналітичного підходу до засвоєння музичних творів;
- вивчення зразків світової хорової класики, українських народних пісень і творів українських композиторів минулого і сучасності;
- вивчення пісенного матеріалу шкільної програми для використання у майбутній музично-педагогічній діяльності;
- виховання студентів в дусі національної самосвідомості засобами хорового мистецтва.

4. Компетентності

Загальні компетентності (ЗК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. 2. Навички міжособистісної взаємодії. 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 4. Здатність працювати автономно та використовувати знання з іноземної мови. 5. Базові уявлення про основи психології, педагогіки, мистецтвознавства, культурології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості. 6. Знання з дисциплін, що передбачені навчальним планом, характеризуються новим навчально-виховними підходами і завданнями та допомагають опанувати свій фах. 7. Базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уміння виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські) інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва. 2. Здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними та хореографічними шкільними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію) 3. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності; створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності. 4. Здатність демонструвати високий рівень виконавської майстерності та спроможність до вирішення основних проблем практичної діяльності в репетиційній, педагогічній та творчій роботі; здатність до художньо-музичної взаємодії в колективній роботі. 5. Здатність організовувати освітній процес на засадах особистісно орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, до розуміння основних проблем сучасної мистецької освіти й виконавства в Україні та пошуку шляхів

	<p>удосконалення освітнього процесу в спеціалізованих закладах мистецької освіти.</p> <p>6. Володіння знаннями базової музикознавчої, музично-педагогічної, методичної літератури та нотного репертуару.</p> <p>7. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології в процесі відтворення емоційно-образного змісту музичного твору під час виконавської та дириже</p> <p>8. Вміння застосовувати теоретичні знання та практичні навички в процесі диригентської діяльності.</p> <p>9. Володіння основними методами практичного вирішення творчих завдань, пов'язаних із виконавс.</p> <p>10. Розуміння основних шляхи інтерпретації художнього образу за допомогою комплексу музичних виражальних засобів.</p> <p>11. Здатність демонструвати володіння музично-аналітичними навичками для жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору в процесі створення виконавських та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>12. Володіння основними психолого-комунікативними аспектами, що сприяють продуктивній творчій діяльності хорового колективу.</p> <p>13. Вміння використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у диригентській та педагогічній діяльності.</p>
--	--

5. Результати навчання

1. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на музичних інструментах, постановки голосу та техніки диригування.
 2. Готовність до художньо-творчої, музично-виконавської діяльності; інтерпретування музичних творів; реалізації колективних, індивідуальних музичних проєктів; розробки художньо-практичних, музичних завдань для учнів, відповідно до їх вікових особливостей.
 3. Вміння використовувати знання, уміння і навички зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань під час проходження практик.
 4. Володіння навичками самостійної роботи з фаховою літературою та навчально-художнім репертуаром з диригування; найрізноманітнішим ансамблевим та інструментальним репертуаром різних епох, жанрів і стилів.
 5. Знання специфіки хорового колективу: вікових особливостей і вокально-технічних можливостей різних хорових складів; елементів вокально-хорової техніки, сутності, структуру й особливості вокально-хорової роботи та керування хоровим колективом необхідному для володіння ними в обраній професії.
 6. Здатність застосовувати фахові знання та практичні навички у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі; демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:
- теоретичний матеріал вокально-хорових дисциплін, який допоможе практично закріпити уміння та навички з техніки диригування;
 - принципи й засоби роботи над партитурою – музично-теоретичного аналізу;

курс професійно-орієнтованих дисциплін: читку партитур, сольфеджіо, гармонію, аналіз музичних форм, хорове аранжування, хорознавства, методики роботи з хором; інтонаційну структуру, образну композицію твору, форму і зміст, що є основою художнього образу;

вміти:

- володіти різними видами вербального спілкування, вміти їх вибрати;
- засоби вокальної та диригентської виразності;
- вивчити хорові твори та пояснити художні образи, визначити їх форму, зробити музично-теоретичний та диригентсько-виконавський аналіз;
- прочитати партитуру, граючи на фортепіано з одночасним співом пропущеної партії та з транспонуванням твору на тон вгору і вниз;
- читку з листа творів а'cappella із застосуванням вивчених методів для виявлення технічних диригентських прийомів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичний матеріал вокально-хорових дисциплін, який допоможе практично закріпити уміння та навички з техніки диригування;
- принципи й засоби роботи над партитурою – музично-теоретичного аналізу;
- курс професійно-орієнтованих дисциплін: читку партитур, сольфеджіо, гармонію, аналіз музичних форм, хорове аранжування, хорознавства, методики роботи з хором;
- інтонаційну структуру, образну композицію твору, форму і зміст, що є основою художнього образу;

вміти:

- володіти різними видами вербального спілкування, вміти їх вибрати;
- засоби вокальної та диригентської виразності;
- вивчити хорові твори та пояснити художні образи, визначити їх форму, зробити музично-теоретичний та диригентсько-виконавський аналіз;
- прочитати партитуру, граючи на фортепіано з одночасним співом пропущеної партії та з транспонуванням твору на тон вгору і вниз;
- читку з листа творів а'cappella із застосуванням вивчених методів для виявлення технічних диригентських прийомів.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття		Загальна кількість годин			
лекції		-			
індивідуальні		237			
самостійна робота		573			
Ознаки курсу					
Семестр I-VIII	Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Курс (рік навчання) I, II, III, IV	Нормативний / вибірковий нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план I курс Модуль 1 Змістовий модуль 1.	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання

Тема 1. Вступ. Диригент, диригування.	Індив. заняття	12, 15, 19	6	12	1-4 тиждень
Тема 2. Основні принципи і характер диригентських жестів.	Індив. заняття	3, 26, 33, 43	6		
Тема 3. Поняття про техніку диригування. Технічна і художня сторони диригентського мистецтва.	Самостійна робота	4, 7, 12, 27	9		
Тема 4. Навички ведення диригентської схеми.	Самостійна робота	5, 10, 19, 24, 32	9	10	5-7 тиждень
Тема 5. Основні позиції диригування. Основні диригентські схеми.	Індив. заняття	3, 19, 26, 37	8		
Тема 6. Проблема «точки» в диригентському жесті, показ характеру подачі звуку.	Індив. заняття	6, 13, 29, 45	6	11	8-11 тиждень
Змістовий модуль 2. Тема 7. Основні принципи і характер диригентських жестів	Індив. заняття	3, 6, 13, 19, 22, 32	8		
Тема 8. Показ вступу і зняття звучання твору.	Індив. заняття	3, 6, 15, 19, 35	6		12, 13 тиждень
Тема 9. Диригування хорових творів у розмірі 2/4 у помірному темпі.	Індив. заняття	6, 26, 43, 55	6		
Тема 10. Функції правої і лівої рук в процесі диригування.	Самостійна робота	3, 12, 18, 33	9	9	
Тема 11. Диригування хорових творів у розмірі $\frac{3}{4}$ у помірному темпі.	Індив. заняття	3, 6, 9, 26, 29	6		14, 15 тиждень
Тема 12. Диригування хорових творів у розмірі 4/4 у помірному темпі.	Індив. заняття	3, 6, 9, 45, 55	8		
Модуль 2. Змістовий модуль 3.			6		1-4 тиждень

<p>Тема 13. Штрихи та показ динамічних відтінків.</p> <p>Тема 14. Поділ музичного твору на частини.</p> <p>Тема 15. Показ основних динамічних відтінків.</p> <p>Тема 16. Перемінні (рухливі) динамічні відтінки.</p> <p>Змістовий модуль 4.</p> <p>Тема 17. Темпи, фермати, навички роботи з камертоном.</p> <p>Тема 18. Темпи та їх значення в музиці.</p> <p>Тема 19. Здіймані і нездіймані фермати.</p> <p>Тема 20. Робота з камертоном.</p> <p>II курс</p> <p>Модуль 1.</p> <p>Змістовий модуль 1.</p> <p>Тема 21. Поглиблення знань і художньо-виконавських умінь та навичок техніки диригування.</p> <p>Тема 22. Функційна роль правої та лівої рук в процесі диригування.</p> <p>Тема 23. Диригування творів у розмірі 6/8 і 6/4 («на шість», «на два» в різних темпових і динамічних показниках).</p> <p>Тема 24. Диригентський штрих «стакато». Прийоми його диригування.</p> <p>Змістовий модуль 2.</p> <p>Тема 25.</p>	Індив. заняття	6, 19, 23, 37, 47			
	Індив. заняття	6, 29	4		5-9 тиждень
	Самостійна робота	9, 11, 18, 25, 26, 33	9		
	Індив. заняття	9, 12, 15, 19, 25	4	8	10-13 тиждень
	Індив. заняття	3, 6, 8, 14, 17	4		
	Індив. заняття	12, 15, 33	4		14-16 тиждень
	Індив. заняття	26, 29	6		
	Самостійна робота	3, 6, 12, 22, 29, 33	9		1-3 тиждень
	Індив. заняття.	3, 12, 18, 33	6		
	Самостійна робота	12, 19, 33, 52	9		
	Індив. заняття	3, 6, 12, 18, 25	6	8	4-7 тиждень
	Індив. заняття	6, 19, 25, 33	6	11	
			4		8-12 тиждень

<p>Агогіка. Посилення музичної виразності засобами темпових відхилень.</p> <p>Тема 26. Типи замахів (ауфтактів) до дроблених вступів голосів залежно від темпу.</p> <p>Тема 27. Нездіймана фермата на початку і середині твору.</p> <p>Модуль 2. Змістовий модуль 3.</p> <p>Тема 28. Прийоми сповільнення і прискорення основного темпу.</p> <p>Тема 29. Подальше засвоєння диригентських схем у різних динамічних показниках, темпах, звуковеденні.</p> <p>Тема 30. Агогіка в хорових творах, прийоми її передачі.</p> <p>Тема 31. Синкопи. Акценти. Виконавські проблеми у диригуванні синкоп.</p> <p>Тема 32. Диригування хорових творів у розмірі 5/4, 5/8 («на п'ять», «на два») в різних динамічних і темпових показниках.</p> <p>Змістовий модуль 4.</p> <p>Тема 33. Зміна темпів постійної швидкості.</p> <p>Тема 34. Незалежність руху кожної руки у відповідальності ритмічного рисунку хорових партій.</p> <p>Тема 35.</p>	Індив. заняття	8, 11, 16, 22, 26	4	10	13-15 тиждень
	Індив. заняття	6, 17, 21, 29	9		
	Самостійна робота	2, 5, 10, 16, 23	6		
	Індив. заняття	5, 13, 21, 36	9		
	Самостійна робота	26, 38, 43	9		
	Самостійна робота	10, 18, 27, 36	6		
	Індив. заняття	9, 12, 18, 27	8		
	Індив. заняття	4, 8, 15, 28	4		
	Індив. заняття	6, 10, 16, 37, 43	9		
	Самостійна робота	3, 12, 15, 35	8		
Індив. заняття	23, 29, 55	8	9	10-13 тиждень	
		6			
					1-4 тиждень
					5-9 тиждень
					14-16 тиждень

<p>Динаміка pp. Динаміка кресендо і диміуендо. III курс Змістовий модуль 1. Тема 36. Диригування перемінних розмірів у помірному і помірно-швидкому темпі. Тема 37. Диригування в розмірах 3/2,3/4,3/8 «на три», «на раз» в різних темпових і динамічних показниках Тема 38. Дроблення основної метричної одиниці в розмірах 4/4,3/4,2/4, в повільних темпах. Змістовий модуль 2. Тема 39. Темп. Залежність амплітуди жесту від темпу. Прийоми відтворення метру в різних темпах. Тема 40. Відтворення розмірів 2/2 і 4/4 (alla breve) у диригентському жесті в залежності від темпу. Тема 41. Використання диригентської техніки для відтворення конкретного художньо-музичного образу. Тема 42. Тривале кресендо і диміуендо, раптове форте і раптове піано. Тема 43. Прийоми диригування поліфонічних творів (імітація, канон, фугато, виділення теми та ін.). Тема 44. Прийоми диригування речитативними і</p>	Індив. заняття	15, 26, 43, 52	4	10	1-4 тиждень	
	Індив. заняття	47, 51	4	8		
	Індив. заняття	6, 12, 45, 48	4	10		
	Індив. заняття	35, 38, 43	9	10		
		Індив. заняття	45, 52, 55	4	12	5-9 тиждень
		Самостійна робота	37, 43	4		
		Самостійна робота	9, 12, 15	8	8	10-12 тиждень
		Індив. заняття	15, 23, 25, 29	4	10	
		Індив. заняття	9, 43, 45	4		
		Індив. заняття	23, 37, 55			13-15 тиждень

<p>сольними партіями в оперних сценах. Навики диригування з паличкою. Модуль 2. Змістовий модуль 3. Тема 45. Диригування складних розмірів. Тема 46. Диригування семидольних розмірів «на три», «на чотири» в різних темпах. Тема 47. Диригування в швидких темпах. Відпрацювання «дрібної техніки», роль кисті і амплітуди жесту під час диригування в швидких та дуже швидких темпах. Тема 48. Загальні правила пристосування основних схем та їх варіантів до різних розмірів. Тема 49. Диригування творів з чергуванням простих і складних метрів. Змістовий модуль 4. Тема 50. Прийоми диригування в складних музичних формах. Тема 51. Прийоми диригування в оперно-хорових сценах. Тема 52. Розвиток самостійності кожної руки в процесі диригування складними музичними творами. Тема 53. Тактування особливих видів ритмічного поділу.</p>						
				9	10	1-4 тиждень
	Індив. заняття	3, 6, 12, 15				
				4	10	5-8 тиждень
	Індив. заняття	9, 15, 23, 25, 55		4	10	
	Самостійна робота	12, 18, 28, 39		9	5	
	Індив. заняття	11, 17, 54		4	10	
	Індив. заняття	7, 14, 22, 51		9	10	
	Самостійна робота	3, 6, 9, 15				
				4	15	9-12 тиждень
	Індив. заняття	36, 39, 42				
				6		
Самостійна робота	2, 3, 16, 41		9	10		
					13, 14 тиждень	
Індив. заняття	6, 9, 15		9			
Індив. заняття	38, 41, 47, 51		8	12		
Самостійна робота	37, 43, 50					

<p>IV курс Модуль 1. Змістовий модуль 1. Тема 54. Диригування у складних та перемінних розмірах. Тема 55. Удосконалення техніки диригування в розмірах: 9/8 і 9/4 «на три», «на чотири», «на дев'ять»; 12/4, 12/8 «на дванадцять», «на чотири»», при чергуванні простих і складних розмірів. Тема 56. Поглиблення знань на творах поліфонічної фактури різних за музичною формою та жанрами. Тема 57. Удосконалення техніки диригування на творах з чергуванням простих і складних метрів у швидкому і дуже швидкому темпах. Змістовий модуль 2. Тема 58. Відпрацювання чіткості жесту в творах дуже швидкого темпу. Диригування «на раз» у розмірах 3/4, 3/8, 2/4, 5/8. Тема 59. Оволодіння мистецтвом диригентської інтерпретації творів великої музичної форми. Тема 60. Удосконалення техніки диригування шляхом вивчення творів сучасної та класичної хорової літератури. Модуль 2.</p>	Самостійна робота	2, 5, 19, 25	9	13	1-4 тиждень
	Індив. заняття	12, 15, 29	9	10	5-7 тиждень
	Самостійна робота	45, 52, 55	6	8	
	Самостійна робота	4, 6, 15, 33	4	5	8-12 тиждень
	Індив. заняття	41, 47, 48	10	6	
	Індив. заняття	3, 13, 27	4	10	13, 14 тиждень
	Індив. заняття	2, 6, 18, 24	9	4	
	Самостійна робота	7, 13, 19, 21	9	10	1-3 тиждень
	Індив. заняття	3, 15, 18	12	8	
	Самостійна робота	20, 34, 41			

Змістовий модуль 3. Тема 61. Складні технічні завдання диригування. Тема 62. Трактування творів без визначеного розміру. Тема 63. Поліметрія і поліритмія в тактуванні. Тема 64. Самостійність кожної руки в процесі диригування оперних сцен, кантат, мес.	Самостійна робота	8, 11, 19	10	6	4-6 тиждень
	Самостійна робота	3, 17, 35, 37	10	10	
Змістовий модуль 4. Тема 65. Складні та мішані (несиметричні) розміри (7/4, 7/8, 11/4, 10/4 та ін.). Тема 66. Різні прийоми диригування в оперно-хорових сценах. Тема 67. Розвиток образного мислення диригента. Тема 68. Підготовка творів до роботи з навчальним хором.	Самостійна робота	4, 9, 11, 34	8	5	7, 8 тиждень
	Самостійна робота	11, 16, 47	6	10	
	Самостійна робота	3, 13, 22, 39	8	8	9 тиждень

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінка «А» («відмінно»). Яскрава професійна спрямованість на диригентсько-хорову діяльність. Вільне володіння диригентським апаратом (енергійність, гнучкість та чіткість афтактів та диригентської схеми, підготовленість і відповідність зняттів характеру образу, осмислений перерозподіл навантаження в руках, виразний та вольовий погляд, усвідомлене та артистичне виконання, яскраве та переконливе пластичне втілення емоційного смислу хорового образу). Високий рівень сформованості комунікації (вербально-мімічної) та управління виконавцями.</p> <p>Оцінка «В» («дуже добре»). Хороший рівень професійної спрямованості на процес диригування, володіння диригентською технікою, рівень професійної спрямованості на процес</p>
-----------------------------------	---

диригування, володіння диригентською технікою, диригентською технікою, зняття іноді не відповідають усім засобам музичної виразності, здатність досить

мотивовано мімічно і пластично втілювати емоційний зміст музичного хорового твору. Демонстрація вольових якостей, активності і самостійності при виконанні хорового твору; наявність окремих лідерських якостей (волі, рішучості, цілеспрямованості). Досить високий рівень розвитку музичного слуху, музичного мислення, музичної пам'яті, музичної уяви та виконавських умінь (надійності, витривалості, артистизму).

Оцінка «С» («добре»). Впевнене виконання з незначною кількістю змістовних помилок. Середній рівень спрямованості на процес диригування, досить зрозумілі афтакти, зняття іноді не відповідають усім засобам музичної, виразності, фрагментарно використовуються афтакти-попередження та диференціація функцій рук.

Середній рівень виконавської стабільності, самоконтролю та здатності до самовиховання, з незначною кількістю змістовних помилок. Середній рівень спрямованості на процес диригування, досить зрозумілі афтакти, зняття іноді не відповідають усім засобам музичної, виразності, фрагментарно використовуються афтакти-попередження та диференціація функцій рук. Середній рівень виконавської стабільності, самоконтролю та здатності до самовиховання.

Оцінка «D» («достатньо»). Виконання творів з незначною кількістю технічних і змістовних помилок, що знижують рівень виконання до середнього. Достатній рівень спрямованості та мотивації до диригентсько-хорової діяльності. Нечіткий прийом передачі темпів та динаміки, слабкий рівень сформованості мімічних умінь та прийомів невербального спілкування з концертмейстером. Задовільний рівень розвитку окремих компонентів музичної виразності та виконавських умінь.

Оцінка «E» («задовільно»). Початковий рівень сформованості мануальних умінь, значна кількість технічних помилок з основ постановки диригентського апарату (неточні афтакти, відсутність знят, малюнки диригентської схеми не пов'язані з музичним текстом, наявність паралельних рухів), низький рівень сформованості умінь та прийомів невербального спілкування з концертмейстером. Початковий рівень прояву

	<p>виконавських умінь, самоконтролю та самоаналізу, недостатній рівень розвитку особистісних якостей майбутнього хормейстера.</p> <p>Оцінка «незадовільно» (складається з двох рівнів складності), а саме: FX – «незадовільно з можливістю повторного складання»: виконання музичних творів зі значними художньо-технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності, які можна підвищити за умов самостійного стійного доопрацювання; F – «незадовільно з обов’язковим вивченням повторного курсу» ставиться у випадку неспроможності до виконання музичних творів диригування, демонстрації дуже низького рівня компетентності та потребує повторного вивчення дисципліни.</p>
Вимоги до письмової роботи	-
Семінарські заняття	-
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>До здачі іспиту з хорового диригування допускаються студенти, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> - не мають академзаборгованості з навчальних предметів; - у повному обсязі засвоїли твори навчальної програми; - опрацювали теоретичний матеріал, визначений на відповідний семестр; - успішно здали академконцерт (твори шкільного репертуару); - володіють компетентностями, які відповідають вимогам робочої програми.
<h3>8. Політика курсу</h3>	
<p>У процесі навчання бакалавр повинен, використовуючи отримані раніше на заняттях з диригування, хорового класу, теорії музики, гармонії, хорознавства та інших музичних дисциплін знання, удосконалюватись у диригентській техніці, аналізуванні хорових творів і художньому їх виконанні, вмінні самостійно добирати і вивчати різноманітний хоровий репертуар та працювати з хоровим колективом.</p> <p>Основна форма навчальної роботи зі студентом у класі диригування – індивідуальне заняття, адже творча взаємодія викладач-студент-концертмейстер є найбільш ефективним методом у вирішенні питання виховання професійного керівника-диригента музичного колективу. На індивідуальному занятті використовуються різні види роботи: підбір музичних творів великої форми з урахуванням попередньої музичної підготовки студента, його академічних здібностей та емоційної культури; робота над хоровою партитурою, удосконаленням специфічних технічних прийомів диригування, мануальною технікою; опанування жанровими та стильовими особливостями диригування творів різних епох, художніх напрямів, жанрів; інструментальне відтворення хорових партитур; перевірка домашнього завдання. У разі відсутності студента на індивідуальному занятті з хорового диригування передбачено відповідний порядок відпрацювання пропущених годин. Студент, який допустив пропуск заняття, зобов’язаний після виходу на навчання подати на кафедру дані щодо причин пропуску. Відпрацювання пропущених занять виконується у повному обсязі (година за годину) за індивідуальним графіком, погодженим із завідувачем кафедри та викладачем.</p>	

Складовою процесу вивчення диригування є самостійна теоретична та практична робота студента. До даної форми роботи входить опрацювання матеріалу, який вивчається, робота над мануальною технікою (відпрацювання диригентських вправ та схем, подолання взаємозалежності рухів рук) та опрацювання методичної (хорознавчої) літератури. Домінуючим чинником курсу, що визначає сутність, зміст і методику проведення основних видів навчальної роботи на всіх етапах навчання, є орієнтація на виховання творчої, всебічно розвиненої особистості музиканта-диригента. Комплексна система навчання техніці диригування вирізняється своїми специфічними особливостями, рівень складності яких зростає відповідно до можливостей студента та його професійного розвитку.

9. Рекомендована література

Базова

1. Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования. Ленинград : Музыка, 1973. 120 с.
2. Анисимов А. Дирижер – хормейстер. Ленинград : Музыка, 1976. 159 с.
3. Безбородова Л. Дирижирование. Москва : Просвещение, 1985. 159 с.
4. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів. Навчальний посібник. Київ : «Український Світ», 2002. 439 с.
5. Дмитревський Г. Хорознавство і керування хором. Київ : Держвидав, 1961. 96 с.
6. Доронюк В. Д. Курс техніки диригування: навчально-методичний посібник для викладачів і студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ : Обл. друк, 2004. 292 с.
7. Доронюк В. Д. Методика викладання диригування. Івано-Франківськ, 2005. 320 с.
8. Егоров А. Теория и практика работы с хором. Ленинград : Музгиз, 1951. 239 с.
9. Ержемский Г. Психология дирижирования. Москва : Музыка, 1988. 80 с.
10. Казачков С. А. Дирижер хора – артист и педагог. Казань, 1998. 308 с.
11. Казачков С. Дирижерский аппарат и его постановка. Москва : Музыка, 1967. 111 с.
12. Кан Е. Элементы дирижирования. Ленинград : Музыка, 1980. 216 с.
13. Канерштейн М. Вопросы дирижирования. Москва : Музыка, 1965. 265 с.
14. Колесса М. Основи техніки диригування. Київ : Музична Україна, 1973. 208 с.
15. Коломоець О. М. Стисле хорознавство : навч. посіб. для здобувачів освіти ВНЗ, що навчаються за спец. «Музичне мистецтво». М. 2019. 87 с.
16. Кондрашин К. П. О дирижерском искусстве. Ленинград : Советский композитор, 1970. 151 с.
17. Малько М. Основы техники дирижирования. Москва : Музыка, 1965. 219 с.
18. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хоровому класі. Київ : Муз. Україна, 1986. 96 с.
19. Маталаев Л. Н. Основы дирижёрской техники: метод, пособие. Москва : Совет. композитор, 1986. 208 с.
20. Медынь Я. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. Москва : Музыка, 1967. 133 с.
21. Михальчишин Я. З музикою крізь життя. Львів: Каменярь, 1992. 232 с.
22. Ольхов К. Теоретические основы дирижерской техники. Москва : Музыка, 1984. 160 с.
23. Ольхов К. Вопросы теории дирижерской техники и обучения хоровых дирижеров. Москва : Музыка, 1979. 160 с.
24. Пазовский А. Записки дирижера. Москва : Музыка, 1968. 558 с.
25. Пігров К. Керування хором. Київ : Держвидав, 1956. 292 с.
26. Поляков О. Язык дирижирования. Київ : Музична Україна, 1987. 95 с.
27. Птица К. Очерки по технике дирижирования хором. Москва : Музгиз, 1968. 160 с.
28. Разумний І. Посібник з диригування. Київ: Музична Україна, 1968. 287 с.

29. Романовский М. Хоровой словарь. 2-е изд., доп. Ленинград : Музыка, 1972. 142 с.
30. Сивизьянов А. Проблемы мишечной свободы дирижера хора. Москва : Музыка, 1983. 55 с.
31. Хайкин Б. Э. Беседы о дирижерском ремесле. Москва : Сов. композитор, 1984. 264 с.
32. Хомичевський М. Порадник для керівника самодіяльного хору. Київ : Мистецтво, 1961
33. Черепанин М. В. Музична культура Галичини другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст. Монографія. Київ : Вежа, 1997. 328 с.
34. Чесноков П. Хор и управление им. Москва : Музыка, 1961. 224 с.
35. Якобчук Н., Карпинець А, Комаренко Н. Диригентсько-хоровий практикум (академічний хор). Київ : Ліра. 2017. 52 с.

Допоміжна

36. Казачков С. А. О дирижерско–хоровой педагогике. Музыкальное исполнительство. Москва : Музыка, 1970. Вып. 6. С.120-143.
37. Кан-Калик В. А. Педагогическая деятельность как творческий процесс. Грозный, 1986. 186 с.
38. Кречко М. Натхнена музикою, сповнена доброти. *Виконавські школи вищих учбових закладів України*: зб. наук. праць. Київ, 1990. С. 148-157.
39. Кыверялг А. А. Методы исследований в профессиональной педагогике. Таллинн : Валгус, 1980. 334 с.
40. Лашенко А. П. Пути совершенствования предмета «Хороведение и методика работы с хором» Сб. трудов. – Вопросы хорового образования: сб. трудов. Москва : ГМПИ им. Гнесиных, 1985. Вып. 77. С. 21-40.
41. Маценко С. Метамистецтво. Словник досвіду термінотворення на межі літератури й музики. Львів : Апріорі, 2017. 118 с.
42. Мусин И.А. Техника дирижирования. Москва : Музыка, 1967. 352 с.
43. Олійник Г. А. Виразне читання. Основи теорії. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. 224 с.
44. Ольхов К. Вопросы теории дирижерской техники и обучения хоровых дирижеров. М.: Музыка, 1979. 108 с.
45. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. Москва : Эксмо-Пресс, 2000. 272 с.
46. Ростовський О. Педагогіка музичного сприймання. Навчальний посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 256 с.
47. Потылико Г. Этика – психологические основы общения. Москва, 1982. 263 с.
48. Прокофьев Г. П. Формирование музыканта-педагога. Москва : изд.-во АПН РСФСР, 1956. 480 с.
49. Работа в хоре. Методика, опыт / Ответств. ред. Б.Т. Тавлина. Москва : Профиздат. 1977. 128 с.
50. Смелкова З. С. Педагогическое общение: Теория и практика учебного диалога на уроках словесности. Москва : Флинта : Наука, 1999. 232 с.
51. Соколов В. Работа с хором . Учеб.пос. 2-е изд. Москва : Музыка, 1983. 192 с.
52. Тевосян А. Дирижерско–хоровое образование в вузе как система (статья). *Проблемы музыкальной педагогики*: сб. трудов. Москва : Московская государственная консерватория. 1981. С. 109-126.
53. Шерхен Г. Учебник дирижирования [перевод И. Шрайбера]. *Дирижерское исполнительство. Прак- тика. История. Эстетика*: сб. статей / ред. – сост. Л. Гинзбург. Москва : Музыка, 1975. С. 208-263.

54. Ярошевська Л. В. Особливості формування музичних здібностей у диригентсько-хоровій підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Наукові записки* / ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Вип. 155. Серія Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. С. 150–155.